

N:o 22.

Ank. till Riksd. Kansli den 7 Mars 1876, kl. 10 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckt förslag angående ändring i stadgandena om enskildes rätt att sjelfve utse sitt och sin familjs grafställe samt tillkalla prest för de dödas jordfästning.

Sedan, genom Kongl. brefvet den 25 September 1798, blifvit förordnad, att särskilda grafställen vid gårdar och egendomar ej finge utan Kongl. Maj:ts tillstånd inrättas, samt derefter, enligt Kongl. resolutionen den 28 Januari 1802, är vorde stadgadt, att sådana grafställen borde invigas, så har Kongl. Maj:t, i anseende till de betänkliga följder, som kunde uppkomma deraf, att begrafningar saknade offentlighet, i nådigt bref den 26 April 1810 föreskrifvit, att, oaktadt de tillstånd, som redan kunde vara gifna eller derefter gifvas enskilde personer, att få begrafvas på särskilda, af dem utsedda grafställen, jordfästningen likväl nödvändigt borde ske i kyrkan eller på det ställe och rum, som dertill af församlingen nyttjades.

Under erinran, dels att utverkandet af det sålunda föreskrifna nådiga tillståndet att inrätta särskildt grafställe vore förenadt med ej obetydliga kostnader, så att den, som vore mindre bemedlad, finge afstå från förmånen att hafva sin egen familjegraf, dels ock att stadgandet om jordfästningens verkställande i kyrkan eller på det ställe eller rum, som dertill af församlingen brukades, medförde stora olägenheter, i synnerhet i Norrland, hvarest mångenstädes befolkningen, hvaraf en del vore bosatt på ett afstånd af ända till 7 à 8 mil från kyrkan, saknade banade sommarvägar; har herr *Pehr Nilsson* i Wittjerf uti en inom Andra Kammaren väckt, till Lag-Utskottet remitterad motion (N:o 34) föreslagit, "att Riksdagen behagade besluta upphäfvande af de föreskrifter, som i allmänna kyrkolagen samt Kongl. cirku-läret af den 26 April 1810 föreskrivas, om att Kongl. Maj:ts nådiga tillstånd erfordras för inrättande af enskilda eller särskilda grafställen, samt att jordfästning af

döda nödvändigt skall ske i kyrka eller å ställe och rum, som dertill af församlingen nyttjas; utan må det lemnas en hvar att fritt för sig och sin familj utse grafställe, dock med skyldighet att låta detta af prest invigas, samt sedermera ega rätt att tillkalla prest för jordfästning af de döda.“

För alla kristna trosbekännare eger begravningsplatsen karakteren af ett heligt rum och betraktas såsom en till kyrkobyggnaden hörande del, kyrkogården, hvilken, likasom sjelfva kyrkan, bör för sitt ändamål högtidligen invigas. På senare tider hafva väl i vårt land begravningsplatserna blifvit på många ställen, i synnerhet i städerna, fysiskt skilda från kyrkan, men det skäl, som föranledt denna anordning, har varit att dymedelst förekomma den menliga inverkan på sundheten, som kunde härröra af liks förvandling. Ur sådan synpunkt blef nemligen redan genom Kongl. brefven den 3 och den 18 Oktober 1805 förordnad, att, så fort omständigheterna medgäfve, alla begravingar i kyrkor, såväl i städerna som på landet, och å kyrkogårdar uti städer och byar skulle upphöra och i stället kyrkogårdar utom städerna och aflägsna från byar anläggas. Vidare blefvo för samma ändamål i Kongl. helsevårdsstadgan för riket den 25 September 1874, hvarigenom uttryckligen förbjöds, att sedan tio år från författningens utfärdande förflutit, lik finge inom stad jordas, deltaljerade föreskrifter meddelade, dels om jordmänen af den mark, som borde företrädesvis väljas till begravningsplatser, om deras utdikning och förseende med plantering samt om mera dylikt, dels ock om de särskilda försigtighetsmått, som af sanitära skäl borde vidtagas för den händelse, att lik, enligt särskilda derom meddelade bestämmelser, finge nedsättas i kyrka eller grafkor eller å enskild begravningsplats.

I öfverensstämmelse härmed har man ansett, att rättigheten för enskild person att för sig inrätta särskild grafplats borde i hvarje förekommande fall göras beroende på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, dels huruvida erforderliga garantier förefunnnes, att sådan grafplats komme att hållas i vederbörlig helgd, så att icke kunde befaras, att genom dess oskärande den religiösa känslan sårades, dels ock huruvida grafplatsens anläggande borde med afseende på sanitära förhållanden tillåtas.

Det af motionären väckta förslag, att hvar och en skulle ega frihet att, hvar helst han sjelf åstundade, åt sig utse grafplats, torde vara föga förenligt med föreställningen om grafplatsen såsom ett heligt rum. Då den mängd enskilda begravningsplatser, som i följd af berörda förslags antagande komme att inrättas, skulle småningom öfvergå till främmande egare, som för deras vidmakthållande saknade allt personligt intresse, skulle nemligen åt dessa begravningsplatser icke kunna beredas den helgd, hvartill lagstiftaren ur religiös synpunkt bör, såvidt möjligt är, medverka.

Med de ofvanberörda föreskrifter, som af sanitära skäl blifvit meddelade, skulle samma förslag än mindre stå i öfverensstämmelse. Dessa föreskrifter, om hvilkas lämplighet någon tvekan icke torde ega rum, komme uppenbarligen att i

många fall lägga ovillkorligt hinder i vägen för den ifrågasatta friheten; och, äfven om denna gjordes till sin utsträckning beroende af samma föreskrifter, torde dock i allt fall det inseende öfver deras iakttagande, som på landet åligger kommunalnämnden, genom förslaget genomförande, om icke omöjliggöras, åtminstone i så väsendtlig mån försvåras, att missbruk icke skulle kunna förebyggas.

Utskottet, som sålunda finner motionen i nu omhandlade delen icke böra förordas, anser sig, i anledning af hvad motionären i sammanhang dermed vidare föreslagit om upphäfvande af stadgandet, att jordfästningar skola ske i kyrkan eller å annat ställe, som dertill af församlingen nyttjas, böra erinra, att, derest motionen i öfrigt icke bifölles, den större bekvämlighet, som med denna förändring åsyftas, skulle tillgodokomma allenast de få personer, som redan förvärfvat eller framdeles kunde förvärfva rätt att anlägga enskild begravningsplats, men att det i allt fall torde till förekommande af missbruk vara af vigt att vid jordfästningar bibehålla den större offentlighet, som genom berörda stadgande finnes åt dem bevarad.

Vidare bör, såsom en olägenhet af motionens godkännande, uppmärksammas, att deraf skulle, isynnerhet inom församlingar af större areal, föranledas, att presterskapet blefve med en mängd besvärliga resor för jordfästningars verkställande oskäligt betungadt.

I anledning af motionärens anmärkning, att på en del ställen lik, för att kunna vid kyrkan jordfästas, finge forslas ända till åtta mils väg, föranlåtes Utskottet slutligen framhålla, att, derest inom församling, inom hvilken sådant förhållande förefinnes, kyrkostämman med den rätt, som lagligen torde tillkomma denna myndighet, beslutar att till afhjelpande af berörda olägenhet allmänna begravningsplatser, hvarest jordfästningar jemväl kunde ske, skola, der Kongl. Maj:t dertill lemna nådigt samtycke, anläggas på lämpliga ställen inom församlingen, ett sådant nådigt samtycke sannolikt ej heller lär förvägras.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får Utskottet vördsamt hemställa, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 6 Mars 1876.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Herrar *Philipsson* och *Magnus Jonsson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i behandlingen af motionen.